

Doniesienie z konferencji

„Osiągnięcia uczniów kończących gimnazjum w roku 2007”

zorganizowanej przez Centralną Komisję Egzaminacyjną w siedzibie CODN w Warszawie w dniu 14 czerwca 2007 r.

14 czerwca br. trzecioklasiści z wszystkich gimnazjów w Polsce poznali wyniki egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego 24 i 25 kwietnia. Opis osiągnięć tych uczniów zawarto w sprawozdaniu przygotowanym przez ekspertów z komisji egzaminacyjnych. Zostało ono zaprezentowane w dniu 14 czerwca br. na zorganizowanej przez Centralną Komisję Egzaminacyjną ogólnopolskiej konferencji, która odbyła się w auli CODN w Warszawie.

W konferencji uczestniczyli m.in. przedstawiciele MEN, Sejmu i Senatu, kuratorzy oświaty, dyrektorzy okręgowych komisji egzaminacyjnych, dyrektorzy ośrodków doskonalenia nauczycieli, profesorowie uczelni kształcących nauczycieli, redaktorzy czasopism edukacyjnych, przedstawiciele stowarzyszeń oświatowych, dyrektorów szkół, samorządowców oraz organizacji rodziców.

Prezentowane podczas konferencji sprawozdanie „*Osiągnięcia uczniów kończących gimnazjum w roku 2007*”, prezentujące krajowe wyniki egzaminu gimnazjalnego, zawiera obszerny materiał ukazujący różne postawy uczniów wobec zadań, widoczne zarówno w rozwiązaniach poprawnych jak i błędnych. Każde z zadań opisano, wskazując jakie umiejętności były potrzebne do jego rozwiązania, prezentując osiągnięcia uczniów, doradzając sposoby ćwiczenia sprawdzanych umiejętności. W sprawozdaniu można znaleźć bogatą galerię przykładów rozwiązań uczniowskich wraz z komentarzami ekspertów.

Sprawozdanie zostało rozesłane do wszystkich gimnazjów i wszystkich szkół ponadgimnazjalnych w Polsce, gdzie powinno być poddane głębokiej refleksji.

Podczas konferencji omówiono następujące zagadnienia:

1. Osiągnięcia uczniów kończących gimnazjum w 2007 r. – prezentacja krajowych wyników egzaminu
2. Osiągnięcia gimnazjalistów z zakresu przedmiotów humanistycznych
3. Osiągnięcia gimnazjalistów z zakresu przedmiotów matematyczno- przyrodniczych
4. Znaczenie informacji o osiągnięciach uczniów kończących gimnazjum w 2007 r.
5. Osiągnięcia matematyczne gimnazjalistów przystępujących do obowiązkowej matury z matematyki w 2010 r.
6. Osiągnięcia polskich gimnazjalistów w kontekście badań PISA

Egzamin gimnazjalny – powszechny, obowiązkowy i zewnętrzny – został w bieżącym roku przeprowadzony po raz szósty. Przystąpiło do niego prawie 517,5 tysiąca uczniów klas trzecich z około 7 tysięcy gimnazjów w Polsce. Celem egzaminu było sprawdzenie opanowania przez gimnazjalistów wiadomości i umiejętności określonych w standardach wymagań egzaminacyjnych.

Wszyscy gimnazjaliści w kraju wykonywali te same zadania – dlatego wyniki egzaminu są w pełni porównywalne. Zostaną wykorzystane w rekrutacji do szkół ponadgimnazjalnych, a także w ocenianiu pracy szkół i doskonaleniu pracy nauczycieli.

Komisje egzaminacyjne dołożyły starań, by wyniki egzaminu dawały jak najwierniejszy

obraz kompetencji uczniów. Dopilnowano, by szkoły ściśle trzymały się procedury przygotowania i przeprowadzania egzaminu. Aby uniemożliwić uczniom ściąganie, przygotowano trzy wersje arkusza egzaminacyjnego. W salach egzaminacyjnych zapewniono warunki do samodzielnej pracy. Wprowadzono zasadę, by co najmniej jeden z członków zespołu nadzorującego był nauczycielem zatrudnionym w innej szkole. Dzięki temu w ogromnej większości szkół egzamin przebiegał zgodnie z procedurami; nielicznymi placówkami, w których doszło do naruszenia procedur, zainteresują się organy nadzoru pedagogicznego.

Do sprawdzenia prac ponad półmilionowej rzeszy uczniów powołano 14 tysięcy egzaminatorów spośród wybitnych nauczycieli ze szkół gimnazjalnych. Wszyscy oni przeszli intensywne szkolenie, które głębiej uświadomiło im, na czym polega profesjonalne, sprawiedliwe i zobiektywizowane ocenianie osiągnięć szkolnych. Ta wiedza to bezpośredni wkład komisji egzaminacyjnych w doskonalenie nauczycieli i szkół.

Coraz lepiej dostosowuje się egzamin gimnazjalny do potrzeb edukacyjnych uczniów niepełnosprawnych. Gimnazjaliści słabo słyszący i niesłyszący, słabo widzący i niewidomi, a także uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim otrzymywali arkusze egzaminacyjne dostosowane do ich możliwości. Uczniom z innymi dysfunkcjami, np. autyzmem czy niepełnosprawnością ruchową, tak zorganizowano egzamin, by nic nie przeszkadzało im pokazać, na co ich stać.

Dzięki inicjatywie komisji egzaminacyjnych i pracy organów nadzoru pedagogicznego w tym roku po raz pierwszy od wprowadzenia zewnętrznego egzaminu gimnazjalnego zmniejszył się odsetek uczniów z dysleksją rozwojową (w kraju o jeden punkt procentowy, w województwie pomorskim aż o 11 punktów procentowych)

Co sprawiło gimnazjalistom najmniej, a co najwięcej trudności?

W części humanistycznej najłatwiejsze dla uczniów okazało się wyszukanie informacji w podanym tekście. Najtrudniejsze natomiast było posługiwanie się pojęciami z poetyki. Znaczną trudność sprawiało też wskazanie kontekstu historycznego oraz napisanie rozprawki, szczególnie w zakresie uzasadniania postawionej tezy oraz budowania wypowiedzi poprawnej pod względem językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym.

W części matematyczno-przyrodniczej wielu uczniów potrafiło poprawnie wyszukać i odczytać informacje przedstawione na wykresie. Najtrudniejsze okazało się zrozumienie przedstawionej w zadaniu sytuacji problemowej związanej z obliczeniem objętości graniastopła prostego o podstawie trapezu równoramiennego. Znaczną trudność w tym zadaniu sprawiło obliczenie liczby na podstawie danego jej procentu.

Z zadaniami z części humanistycznej lepiej poradziły sobie dziewczęta (uzyskały średnio 33,62 punktu; chłopcy otrzymali średnio 29,39 punktu), w części matematyczno-przyrodniczej nieznacznie lepsi okazali się chłopcy (uzyskali średnio 25,77 punktu, a dziewczęta otrzymały średnio 24,83 punktu).

Szkoły nadal różnią się od siebie pod względem wyników egzaminacyjnych swoich uczniów. Za niepokojące trzeba uznać różnice między szkołami wiejskimi i miejskimi. Wyrównywanie szans edukacyjnych to proces długofalowy, niemniej już w tym roku można dostrzec symptomy poprawy wykształcenia uczniów wiejskiego gimnazjum. Przeciętny wynik szkoły wiejskiej jest w obu częściach egzaminu wyższy niż szkoły położonej w małym mieście. Nieznacznie zmniejszyła się też dysproporcja między przeciętnym wynikiem szkoły wiejskiej i szkoły w mieście średniej wielkości.

Utrzymuje się natomiast znaczna różnica między przeciętnym wynikiem szkoły publicznej i przeciętnym wynikiem szkoły niepublicznej (co ciekawe – w części humanistycznej

zarówno najniższy, jak i najwyższy średni wynik należy do szkoły publicznej, w części matematyczno-przyrodniczej natomiast – do szkoły niepublicznej).

Eksperti z komisji egzaminacyjnym przygotowali obszernie sprawozdanie przedstawiające osiągnięcia uczniów kończących gimnazjum w 2007 roku, które ujawniają się przez pryzmat uzyskanych podczas egzaminu wyników. Szczególnie ważną i obszerną część tego sprawozdania stanowi prezentacja tych wyników oraz analiza przykładowych uczniowskich rozwiązań zadań egzaminacyjnych. Opisano tam organizację i przebieg egzaminu oraz proces sprawdzania prac.

Omówiono zestawy egzaminacyjne wykorzystane do sprawdzenia umiejętności uczniów (ze zwróceniem szczególnej uwagi na te umiejętności). Zamieszczono tabele statystyczne dotyczące szkół i uczniów objętych egzaminem oraz zestawienia uzyskanych wyników. Na końcu publikacji znajduje się podsumowanie zawierające wnioski z przeprowadzonego egzaminu, kierowane do różnych odbiorców, oraz wskazania dla nauczycieli, jak wykorzystać wyniki uzyskane w szkole, by w następnych latach osiągnięcia uczniów w zakresie sprawdzanych wiadomości i umiejętności były jak najwyższe.

Powszechny i obowiązkowy egzamin gimnazjalny pozwala na porównanie osiągnięć uczniów danej szkoły z osiągnięciami uczniów innych szkół. Dyrektorzy i nauczyciele gimnazjów powinni poddać głębokiej analizie przyczyny porażek i sukcesów swoich uczniów.

Dotychczasowe doświadczenia wskazują, że wyniki egzaminu gimnazjalnego mają dużą wartość prognostyczną dotyczącą dalszej edukacji. W sprawozdaniu komisji egzaminacyjnych wskazano strefy wyników niskich i wysokich. Dyrektorzy i nauczyciele szkół ponadgimnazjalnych powinni poświęcić szczególną uwagę uczniom klas pierwszych, których wyniki znajdują się w tych strefach. Warto podjąć próbę uchronienia uczniów przed niepowodzeniami, których zapowiedzią mogą być niskie wyniki egzaminu gimnazjalnego. Koniecznie trzeba również rozwijać potencjał uczniów wskazywany przez wysokie wyniki egzaminu.

Informacje o wynikach egzaminu w latach 2002-2007 dostępne są na stronach internetowych komisji egzaminacyjnych. Tam też znajdują się arkusze egzaminacyjne z tych lat. Bardzo użyteczne może być zestawienie wyników danej szkoły w ciągu kilku lat, dostępne na stronach portalu Ministerstwa Edukacji Narodowej <http://www.egzaminy.scholaris.pl/>.

Przyszłość egzaminu

Egzamin gimnazjalny wpływa na rozwój kompetencji uczniów oraz doskonalenie pracy szkół i zatrudnionych w nich nauczycieli. Jego wyniki są analizowane nie tylko w szkołach, ale też w organach prowadzących szkoły i sprawujących nadzór pedagogiczny, ośrodkach doskonalenia nauczycieli, poradniach psychologiczno-pedagogicznych i wszystkich innych miejscach, w których decyduje się o kształcie polskiej szkoły.

Po sześciu latach egzamin zakorzenił się w polskim systemie oświaty. W najbliższej przyszłości jego ranga wzrośnie jeszcze bardziej dzięki wprowadzeniu trzeciej części – z zakresu języka obcego nowożytnego.